

Päiväys/
Datum 18.12.2015

Liikenne- ja viestintäministeriö

Dnro/Dnr TRAFI/63307/03.03.00/2015

kirjaamo@lvm.fi

Viite/
Referens Lausuntopyyntö 11.11.2015
LVM/174/03/2013

Liikenteen turvallisuusviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi alkolukkolaiksi ja ajokorttilain muuttamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Liikenteen turvallisuusvirastolta (Trafi) lausuntoa ehdotuksista alkolukkolaiksi ja ajokorttilain muuttamiseksi.

Luonnos hallituksen esitykseksi sisältää useita myönteisiä muutoksia, joilla kehitetään alkolukkojen asianmukaista käyttöä ja käytettävyyttä Suomessa.

Säätelyn tulisi olla kaikkien toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaista ja mahdollisimman kevyttä. Trafi korostaa toimijoiden omaa vastuuta toiminnastaan. Trafi haluaa mahdollistaa toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisten toimintamallien käytönoton ja kannustaa niiden oma-aloitteiseen kehittämiseen.

Trafi esittää seuraavat kommentit ja huomiot sekä lähettää lausunnon liitteenä yksityiskohtaisemmat teknisluontoiset kommentit hallituksen esitysluonnokseen.

Ajo-oikeuden haltijan määritelmä

Ajokorttilain 3 §:ssä todetaan ajo-oikeuden haltijan tarkoittavan sitä, jolla on voimassa oleva ajokortti tai kuljettajantutkinnon hyväksytystä suorituksesta annettu kuljettajantutkintotodistus sekä luvun 7 säännöksiä sovellettaessa myös sitä, joka ajokortin voimassa ollessa on syyllistynyt mainitussa luvussa tarkoitettuun yhteen tai useampaan liikenne rikokseen tai liikenne rikkomukseen siten, että edellytykset ajokieltoon määräämiseen poliisin toimesta ovat olemassa, vaikka ajokortti ei enää seuraamusta määrättäessä ole voimassa.

Tämä ehdotus ei asiallisesti kuulu alkolukkokokonaisuuteen, vaan poliisin ajokielto menettelyihin. Asiaa tulisi katsoa erikseen ajokieltoasioiden tarkastelun yhteydessä. Asialla olisi vaikutuksia myös tietojärjestelmiin. Järjestelmämuutoksia ei ole perusteltua toteuttaa tässä yhteydessä ilman ajo-oikeuskokonaisuuden tarkastelua.

Alkolukolla valvottu ajo-oikeus

Esityksen mukaan tuomioistuimen olisi määrättävä alkolukolla valvottu ajo-oikeus kaikille alkoholirattijuopumuksesta kiinni jääneille kuljettajille. Trafi kannattaa ehdotusta, koska sillä voidaan edistää alkolukolla valvotun ajo-oikeuden suosiota.

Esityksen mukaan alkolukolla valvotussa ajo-oikeudessa voisi jatkossa käyttää standardin 1 tai 2 mukaista laitetta (SFS-EN 50436-1 tai -2). Trafi kannattaa ehdotusta. Trafi tuo kuitenkin esiin, että standardin 1 mukaisella laitteella alkolukon toimintaan

voidaan tarvittaessa lisätä toiminnallisuutta sekä valvotun ajo-oikeuden luonne huomioon ottaen voidaan säilyttää tietty valvontamekanismi. Lisäksi standardin 1 mukainen laitevaatimus saattaa tulla EU-vaatimukseksi rattijuopumukseen syyllistyneiden kuljettajien valvotussa ajo-oikeudessa.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavan alkolukon toiminnallisuuksista ja käyttötietojen purkamisesta. Trafi kannattaa menettelyiden keventämistä ja kustannusten alentamista. Trafi pitää hyvänä myös sitä, että sille annettaisiin määräysenantovaltuus alkolukon käyttöön liittyvistä teknisistä seikoista. Tarvittaessa tämä mahdollistaisi siirtymisen alkolukkolaitteen valvomaan toimintaan (vrt. asetuksen 474/2008 6 §).

Ehdotetussa mallissa poliisiin liikenteen valvonnan rooli korostuu. Ns. Revika-laitteen käyttöön liittyvien prosessien kehittämiseen tulee panostaa ripeällä aikataululla.

Hyväksynät

Alkolukon valmistajan ja edustajan määritelmiin olisi hyvä sisällyttää ajatustasolla seuraavat ajoneuvolain (1090/2002, muutettuna 226/2009) pykälät: 32 b § (Valmistajan edustajan nimeäminen) ja 33 § (Hyväksynnän hakija). Valmistajan edustajan tulee olla sijoittunut ETA-valtioon.

Lisäksi esitykseen on syytä sisällyttää ajatus kansallisen tyyppihyväksynnän muutoksista hyväksyntäasetuksen (1244/2002, muutettuna 234/2009) 12 §:n mukaisesti. Lisäys on tarpeen, koska nykyisessä lainsäädännössä ei ole vaatimuksia alkolukon valmistajalle tai edustajalle siitä ilmoittamiseen, jos alkolukkoa on muutettu vaatimustenmukaisuustestien jälkeen.

Toimintailmoitus

Esityksessä ehdotetaan toimintailmoituksen edellyttämistä alkolukon edustajilta. Ehdotus on kannatettava verrattuna nykytilanteeseen, jossa ei ole käytössä toimintailmoitusta tai toimilupaa. Ilmoitukseen vaadittavia liitteitä tulisi kuitenkin täsmentää alkolukkolain 6 §:ään. Valmistajan edustajalta tulee edellyttää perusteellinen selvitys siitä, miten se varmistaa toimintansa ja toiminnanharjoittajiensa toiminnan laadun.

Esityksestä ei käy ilmi, miten Trafille tehtävien toimintailmoitusten oikeellisuutta valvotaan. Esitykseen tulisi lisätä Trafille mahdollisuus kieltää alkolukon valmistajan edustajan toiminta, jos siihen ilmenee aiheutta.

Toimintailmoitukseen liittyen Trafille on ehdotettu annettavaksi määräysenantovaltuus. Luonnoksessa valtuus sisältää tarkempien määräysten antamisen ainoastaan ilmoituksen tekemisestä. Jotta mahdollistetaan asianmukaisten ja riittävien tietojen saaminen sekä keskusteleva viranomaisyhteistyö toimijoiden kanssa, tulisi Trafain valtuuteen sisällyttää mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä myös ilmoitusten sisällöstä, vaadittavista asiakirjoista ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista seikoista. Lain sisäisen yhdenmukaisuuden vuoksi määräysvaltuus tulisi tässäkin kirjoittaa muotoon "... voi antaa tarkempia määräyksiä".

Alkolukon valmistajan edustajan ja toiminnanharjoittajien vastuu ja valvonta

Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että alkolukon valmistaja tai valtuutettu edustaja on keskeisessä roolissa toiminnanharjoittajien valvonnassa. Pykälissä kuitenkin todetaan, että Trafi valvoo myös toiminnanharjoittajia.

Tarkoituksenmukaista olisi, että alkolukon valmistaja ja valmistajan edustaja edellytettäisiin varmistamaan kokonaisuutena, että heidän alkolukkonsa ovat vaatimusten mukaisessa kunnossa, alkolukkojen asennuspaikoilla ja niiden henkilöstöllä on riittä-

vä ammattitaito, alkolukot asennetaan oikein ja että muutenkin koko toiminnan laatu on riittävää. Valmistajan ja valmistajan edustajan vastuuta tulisi korostaa lain tasolla. Vaatimukset olisi hyvä toteuttaa omana pykälänään.

Trafin olisi kohtuullista edellyttää valvovan noin kymmentä alkolukkojen valmistajien edustajaa (tällä hetkellä kahdeksaa) noin 700 toiminnanharjoittajan (asennustoimipaikan) sijaan. Trafi ei ole saamassa lisää resursseja valvontatehtäviinsä.

Täsmennettäessä valmistajan tai tämän edustajan vastuita tulisi tarkastuksia koskevaa 13 §:ää laajentaa sisällyttämällä siihen tarkastusoikeus myös valmistajan tai valmistajan edustajan tiloihin.

Valvontaviranomaisen toimintamahdollisuudet

Ehdotetun alkolukkolain 15 §:ssä säädetään lakiin liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista. Mahdollisuus toiminnan kieltämiseen, sen rajoittamiseen tai puutteellisuuksien korjauskehotuksiin jää kuitenkin vajaaksi, ellei viranomaisella ole keinoja tehostaa vaatimuksiaan.

Esitykseen tulisi lisätä Trafille mahdollisuus tehostaa antamaansa kieltoa, veloitetta tai vaatimusta uhkasakolla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla uhkasakolain (1113/1990) mukaisesti. Tämän lisäksi Trafi ehdottaa 15 §:n valvontakeinojen ulottamista koskemaan myös 6 §:ssä säädettyä toimintailmoitusta. Tällä muutoksella mahdollistettaisiin toimilupaa kevyemmässä ilmoitusmenettelyssä toimitettavien tietojen tosiasiallinen saatavuus viranomaiselle.

Alkolukon asentaminen

Esityksessä ehdotetaan alkolukkoon asennettavien ohituskytkimien kieltämistä. Ohituskytkimiä on asennettu useisiin koulu- ja päivähoitokuljetusten ajoneuvoihin, joissa laite kytketään pois päältä silloin, kun kyse ei ole ko. kuljetuksesta. Kytkimien kieltäminen on tärkeää, sillä liikenneturvallisuuden edistämiseksi alkolukko on tarkoitettu käytettäväksi aina ajoon lähettäessä, kuljetuksen luonteesta riippumatta.

Esityksen mukaan "Alkolukkoon ei saa asentaa eikä liittää laitteita, esineitä eikä ohjelmia, joita valmistaja tai valmistajan edustaja eivät ole hyväksyneet". Alkolukkoon liitettävillä laitteilla, esineillä ja ohjelmilla tulisi kuitenkin olla myös Trafin hyväksyntä alkolukon hyväksyntäsäännösten mukaisesti.

Linja-autoihin asennettavien alkolukkojen osalta olisi syytä täsmentää, että alkolukko tulee asentaa siten, että linja-auton ns. takakäynnistys ei ole mahdollista ilman alkolukon käyttöä. Nykytilanteessa osa linja-autojen alkolukoista on asennettu siten, että auton ns. takakäynnistys on mahdollista ilman alkolukon käyttämistä.

Siirtymäsäännökset

Esitykseen ei ole sisällytetty siirtymäsäännöksiä valvotussa ajo-oikeudessa lain voimaantulohetkellä oleville kuljettajille. Esitykseen tulisi lisätä siirtymäsäännökset siitä, minkä mallin mukaan nämä kuljettajat toimivat jäljellä olevan alkolukon pitoajan.

Marko Sillanpää
tieliikennejohtaja

Marita Löytty
erityisasiantuntija